

Ideologiernas historia (svenska som andraspråk) 2

Programmanus

Smärre avvikelser från texten kan förekomma i programmet.

Av-nummer: 10024 tv2sas

Emil Nikkah:

*Idag tänkte vi berätta historien om några av de ideologier som finns representerade bland Sveriges riksdagsledamöter
Vi tänkte inte förklara dem. Däremot tänkte vi berätta om deras historia här i Sverige.
Vi börjar med konservatism, sen är det kommunism och sist feminism*

Konservatismen

*Vi börjar med konservatismen.
Det är en ideologi som har förändrats en hel del med tiden eftersom den går ut på att bevara den rådande tidens ideal.
Men i Sverige för hundra år sedan ville de konservativa varken att kvinnor eller fattiga arbetare skulle få rösträtt.*

1789–1904

Konservatismen var från början en ideologi som ville ha kvar det gamla. De ville att kungen och adeln skulle få behålla makten.
Under den franska revolutionen störtades kungen och adeln av bönder och folk i städerna som ville ha ett rättvisare samhälle.
Kungen dog och tusentals mäktiga avrättades.
De som vill ha kvar kungen kallas konservativa och dom protesterar.
De tycker att det är GUD som har bestämt att vissa ska vara fattiga och andra rika.

Efter franska revolutionen sprider sig idéerna om det rättvisa samhället. Adeln och prästerna skulle bort, tyckte liberalerna.
Dom konservativa blir arga. Dom tycker att det är fel att ändra det som alltid varit.
Tiden kallas upplysningstiden. Många människor tror på vetenskap och förnuftet.
Men de konservativa hyllar andra saker som romantiken och känslan.

I mitten av 1800-talet kommer industrier till Sverige.
De som jobbar i fabriken startar fackföreningar och dom är socialister som vill ta över makten över fabriken.
Dom konservativa vill stoppa det och bildar ett parti som heter Allmänna valmansförbundet.
Det är en reaktion på att socialisterna bildat socialdemokraterna.

1904–1930

När Allmänna Valmansförbundet bildas är det ett konservativt och nationalistiskt parti.
Dom tycker att rikas röster ska vara mer värda än fattigas. Det ska vara som det alltid har varit.
Och kvinnor ska inte få rösta alls.

Drömsamhället – svenska som andraspråk

En av partiets första ledare är Arvid Lindman. Han är en gammal militär och företagsägare. Han reste omkring och ville att folk skulle rösta på honom. Han försvarade det privata ägandet. Staten ska inte ta över företagen.

1906 blev Arvid Lindman statsminister. Då infördes rösträtt för män. Men de rika hade mer makt än de fattiga.

På 1920- och 1930-talet sprids nazismens idéer i hela Europa.

I det ungdomsförbund som hör till Arvid Lindmans parti finns personer som står nazismen nära. Men Arvid Lindman tar kraftigt avstånd från dem.

I mitten av 30-talet bryter han helt med partiets egen ungdomsorganisation. (1934)

Två år senare (1936) råkar Arvid Lindman ut för en flygolycka och dör.

Hans parti var nu mer liberalt och kom så småningom att byta namn till Högerpartiet.

Under sin tid ledde han allmänna valmansförbundet åt ett mer och mer liberalt håll. Så småningom byter det namn till Högerpartiet.

1960

En av konservatismens stora frågor är religionen.

1964 får Sverige ett nytt politiskt parti som kräver mer kristendomsundervisning i skolan.

Två miljoner människor har skrivit under en protest.

Från början var Kristen Demokratisk Samling KDS ett litet parti. 1973 blev Alf Svensson partiledare.

Partiet växte och kom in i riksdagen 1991.

Kristdemokraternas ideologi kallas personalism, kärnfamiljen och den kristna etiken är viktiga för kristdemokraterna.

Högerpartiet byter namn till moderaterna och Gösta Bohman blir partiledare.

Väljarna fördubblas. 1976 bildar moderaterna och de andra borgerliga partierna en regering.

Gösta Bohman blir ekonomiminister.

Under 1900-talet har Sverige haft två moderata statsministrar.

Efter Arvid Lindman dröjde det 60 år innan moderaten Carl Bildt fick leda landet.

Sverige förändrades. Statliga företag såldes, det kom friskolor, och reklamradio och TV.

Men den borgerliga lyckan blev kortvarig. Efter bara tre år fick de lämna tillbaka makten till Socialdemokraterna.

Idag är varken moderaterna eller kristdemokraterna konservativa.

Om Sverige hade haft ett sådant parti skulle de förmodligen hylla kungahuset och de rika i samhället.

De skulle också vilja att människor levde ett mer kristet liv i traditionella kärnfamiljer.

Drömsamhället – svenska som andraspråk

Kommunismen

*Ett av de mest laddade orden i svensk politik är 'kommunismen'.
Idag finns det inget renodlat kommunistiskt parti i Sveriges riksdag.
Det fanns det förut, VPK – vänsterpartiet kommunisterna. Men 1990 strök de k-et.
Men det finns fortfarande en del medlemmar i partiet som kallar sig kommunister.
Man kan fråga sig varför det är så laddat. Svaret kan man få i kommunismens historia.*

1850–1917

Kommunismen i Sverige började då det kom industrier. Människor fick jobba fruktansvärt hårt. Den som klagade kunde bli sparkad från jobbet och vräkt från bostaden. Då kom ett motstånd. Det var kommunister och socialister som bildat fackföreningar.

Idéerna till motståndet kom från två tyskar som heter Karl Marx och Friedrich Engels. Dom menade att arbetarna var utnyttjade och att de måste göra revolution. Målet var att arbetarna själva skulle äga fabrikerna dom jobbade i.

Under första världskriget är det oro i Europa. I Sverige svälter folk. I Ryssland är det uppror och kaos. Kommunisten Lenin tar makten i en statskupp. Ryska revolutionen kallas det.

Den ryska revolutionen leder till bråk i Sverige. De flesta Socialister vill att arbetarna ska få makt på ett långsamt sätt, genom reformer – och inte snabbt som i en revolution. Men ungdomsförbundet i socialdemokraterna tycker det är bra med revolution. Eftersom det socialdemokratiska partiet inte vill ha revolution blir revolutionärerna utkastade ur partiet. Dom som vill ha revolution bildar då ett eget, kommunistiskt parti.

1917–1945

I Ryssland och länder omkring bildas Sovjetunionen. Landet blev en förebild för alla kommunister. Men det de flesta inte känner till är att Lenin avrättar sina fiender. I slutet av 20-talet tar Josef Stalin över styret och då blir massarresteringar vardag. Dom som kritiserar kommunismen skickas till fångläger. Miljoner människor dör.

Många unga svenskar tycker om Sovjetunionen och reser dit. Många går det dåligt för och hamnar i läger. Andra avrättas. Dom som kommer hem och vill berätta sanningen om Sovjet blir inte trodda. – Sovjetunionen är ju arbetarnas paradys, säger man.

Kommunisternas parti splittras flera gånger. En grupp som bryter sig ur vill vara fria från Sovjet. Dom bildar det socialistiska partiet. Efter ett tag blir det lilla utbrytarpartiet ett rent nazistiskt parti som stödjer Hitler.

1945– idag

Efter andra världskriget delas världen mellan USA och Sovjetunionen. Det kallas för det kalla kriget.

Drömsamhället – svenska som andraspråk

I dom länder som stöder USA börjar förföljelsen av kommunister. Även i Sverige spionerar polisen på kommunisterna.

Det svenska kommunistpartiet SKP stödde Sovjet men på 60-talet kom en ny ledare, C H Hermansson,

Han tog avstånd från Sovjet. 1967 bytte partiet namn till VPK.

Samtidigt växer den svenska vänstern. Flera nya kommunistiska grupper och partier kommer.

Ute i världen protesterar folk mot Vietnamkriget och det blir uppror bland studenterna.

I Stockholm ockuperas Kårhuset (för studenterna på Universitetet).

Nu är det inte längre Sovjetunionen som är förebilden för kommunisterna utan Kina och dess ledare Mao Ze Dong.

En annan förebild är Fidel Castro på Cuba.

1989 faller de kommunistiska regeringarna i Östeuropa.

Två år senare upphör också Sovjetunionen att finnas. Idag finns det bara några kommunistiska länder

Det är bland andra Kina, Nordkorea och Cuba.

I Sverige är många kritiska till Vänsterpartiet idag och tycker att partiet inte tillräckligt tagit avstånd från diktaturerna.

Feminismen

För hundra år sen var Sverige så annorlunda att man knappt kan fatta det.

Kvinnor och män ansågs vara helt skilda varelser. Kvinnor saknade det som man idag känner till som mänskliga rättigheter.

Till exempel fick inte alla kvinnor rösta och en man fick slå sin fru, om han så ville.

2005 startade det första kvinnliga partiet i Sverige, Feministiskt initiativ.

Men hur började den feministiska rörelsen i Sverige?

1850–1918

För över hundra år sen, på 1800-talet, fick inte kvinnor bestämma över sina liv.

De fick inte ha pengar. Dom fick inte rösta. De fick inte välja vem dom skulle gifta sig med.

Det var deras pappor och män som bestämde. Männerna kunde till och med slå sina fruar.

Idéerna från franska revolutionen på 1700-talet hade spritt sig,

men det var männen som talade om frihet och jämlikhet för män.

En av dom första feministerna i Sverige var författaren Fredrika Bremer.

1856 skrev hon en bok som hette Herta. Den handlade om hur ofria kvinnor var.

Två år senare beslutar riksdagen att kvinnor över 25 år ska bli myndiga.

Den första feministiska tidningen kommer ut året efter. Tidskrift för hemmet heter den.

Kvinnor får inte rösta. Det vill en grupp kvinnor i England ändra på.

Dom kallas suffragetter och dom kämpar för att kvinnor ska få rösta.

Dom är våldsamma och kastar bomber. Polisen sätter dom i fängelse. Kampen går vidare.

En av dom som kämpar heter Emily Davidson. Hon dör sen hon kastat sig framför den engelska kungens häst.

Hon blir en förebild för feministerna. Till slut vinner feministerna sin kamp.

Efter första världskriget får kvinnor rösta.

Drömsamhället – svenska som andraspråk

1914–1950

I Sverige får inte heller kvinnor rösta. Landet styrs av män.

Många män tycker att kvinnor inte ska få rösta. Dom säger att kvinnor är känsliga och för dumma.

Kvinnor och män demonstrerar och kräver kvinnlig rösträtt. Till slut år 1919 får kvinnor rösta.

Två år senare är det val. Då kommer fyra kvinnor in i riksdagen.

Kerstin Hesselgren och Elisabet Tamm är liberaler, Agda Östlund och Nelly Thüring är socialdemokrater.

Men trots rösträtten är många kvinnor ändå inte fria

På 1920- och 30-talet arbetar många kvinnor som pigor. Många kvinnor är hemmafruar och beroende av män.

Dom kan inte skilja sig om dom skulle vilja.

Under andra världskriget måste alla arbeta. Det fanns risk att Sverige skulle dras med i kriget.

Nu fick många kvinnor för första gången arbeta och tjäna egna pengar.

Sverige dras inte med i kriget. Efter kriget blir svenskarna rikare.

Kvinnorna går tillbaka till att bli hemmafruar. På 50-talet är varannan kvinna hemmafru.

Men snart kommer ett motstånd mot detta.

1960– idag

På 1960- och 1970- talet växer kvinnornas kamp.

Den viktigaste frågan är att få kvinnor att slippa vara hemmafruar. Det blir viktigt med daghem för barnen.

Papporna ska också kunna vara lediga med barnen.

På 60- och 70-talet får människor en friare inställning till sex.

Homosexuella kräver också lika rättigheter. Många feminister är emot porr.

På 80-talet blir de feministiska demonstrationerna sällsynta.

Mot slutet av 90-talet vaknar feminismen till liv på nytt.

På 1990-talet vaknar den feministiska kampen igen och i mars 2005 får Sverige ett feministiskt parti.

Idag finns feminismen inom nästan alla politiska läger.

Och om en sak är alla överens: att det ska vara lika lön för kvinnor och män...